

Research Paper

Investigating the Impact of Establishing an Industrial Town on the Development of Surrounding Villages (Study Case: Eshghabad Industrial Town, Ray City)

Nahid Abri Oghani¹, *Seyed Ahmed Firouzabadi², Majid Rad Far³

1. PhD Student of Department of Economic sociology and Development, Science and Research branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Associate Professor, Department of Social Development, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.
3. Associate Professor, Department of Sociology, Roudhen University, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Citation: Abri Oghani, N., Firouzabadi, S.A., & Rad Far, M. (2023). [Investigating the Impact of Establishing an Industrial Town on the Development of Surrounding Villages (Study Case: Eshghabad Industrial Town, Ray City) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 14(3), 468-483, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.348030.1770>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.348030.1770>

Received: 01 Sep. 2022
Accepted: 24 Sep. 2023

ABSTRACT

One of the basic policies of the Iranian government in the program of rural development and reducing inequalities between cities and villages is the establishment of industry in villages in the form of creating industrial towns. However, the results of some research show that these towns have not always been a successful model of rural industrialization. For this reason and considering the gap created between the expectations and the existing conditions of the industrial town of Mozaik Sazan (Eshghabad) which is established in the Qale no sector of Rey, it was investigated with a qualitative method. Since the thematic analysis method was considered suitable for conducting this research, 27 informed people were selected and interviewed using theoretical sampling and based on data saturation. According to the results, the positive effects of this settlement on the economic life of the residents, such as the increase in the level of employment, and the increase in the price of land, are quite evident. But the results such as the creation of urban elements and manifestations in the villages, lack of per capita growth, the arrival of national immigrants, the decrease in the level of trust, environmental problems such as water and air pollution, illegal withdrawals from water resources, raw sewage overflowing from the industrial town to the edge of the fields are also among the problems created. The lack of workers' insurance, the lack of job skills in the residents, and the lack of attention to the residents' demands have created a situation for development from top to bottom. But the most important consequence of this issue has been the decline of prosperity of agriculture and animal husbandry in this area, which was once one of the poles of agriculture and animal husbandry in Tehran province.

Key words:

Rural industry,
Industrial town,
Rural development,
Eshghabad village

Copyright © 2023, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

1. Introduction

look at the history of Iran's rural development programs and its results shows that in our country, there has been less

effective consideration of the sustainable development of villages. the high statistics of migration from villages to cities to obtain the minimum living standards and in the direction of Achieving minimal prosperity, the emptying of many villages and especially the rural youth, shows the ineffectiveness of many programs in the rural area. Among these, the main basic policies of the government

* Corresponding Author:

Seyed Ahmed Firouzabadi, PhD

Address: Department of Development and Social Policy Studies, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.

Tel: +98 (21) 61117935

E-mail: Afirouzabadi@ut.ac.ir

in rural development, diversifying the rural economy, preventing excessive migration from rural areas to urban areas, and reducing spatial disparities between urban and rural areas through the establishment of industry in the village and in the form of creating Industrial towns. The research results show that in some cases these towns have not been able to become a complete and efficient model of rural industrialization and a deep gap has been created between the expectations and the existing conditions of the industrial town.

2. Methodology

Mosaic Sazan industrial town (Eshghabad) is located in the vicinity of Eshghabad village in Qala Nou district after Chal Tarkhan and on the Tehran-Varamin road. Since 1992, this town has hosted industry. According to the main question of this research, "Has the establishment of Eshghabad industrial town been able to influence the development of the villages of Qala Nou section of Shahr Ray?" the qualitative method and specifically thematic analysis was seen as suitable for doing it. Therefore, to obtain information in this part of the research, according to theoretical sampling, several 27 interviews were conducted with residents, workers of production units, land owners in the area, owners of production units, members of the town and rural council, old residents of the area and people exposed action Open and axial coding was also used for data analysis. In this way, first, the data (interviews) were divided into separate parts and were examined to obtain their similarities and differences (open or initial coding) and then the relationship between the categories produced in the coding stage. Again, they were selected around one axis (axial coding).

3. Results

According to the findings of this research, the establishment of the Eshghabad industrial town at the level of the surrounding villages caused some consequences: the attraction of some young people from the villages to these factories, especially at the beginning of the establishment of the town, the prosperity of related businesses such as taxi, restaurant, land leasing and so on. The increase in the price of village land, the decline of agricultural activity and the interest of young people in non-agricultural activities, the creation of environmental pollution at the level of the surrounding villages, the migration and entry of Afghan immigrants into the villages and the desire to become urban in the village are some of the issues related to the creation of industrial town.

4. Discussion

The establishment of this town, especially at the beginning of its establishment, had to some extent led to the recruitment of labor from the villages. But over time and considering that these industries were not fully compatible with the environmental conditions, "for example, conversion industries were not suitable for the agricultural products of the villages" and according to the employment conditions created in this town, "the hiring of cheap foreign workers and the lack of expertise in the youth a village for employment in specialized fields of industries" caused that the establishment of this town was not completely successful in creating this task. Therefore, "creating employment as the main goal of industrialization of the village" has not been achieved. On the other hand, many problems have arisen in terms of creating bio-environmental pollution. Of course, the creation of environmental pollution with the emergence of rural industrial towns has been confirmed in most of the domestic research, and even some foreign researches have pointed to the water pollution caused by the creation of rural industries, which has also been found in this town.

Concerning equality indicators, some researches have recognized rural industrialization as a means to reduce the growing distance between urban and rural areas, and some have predicted the creation of more inequality. What was found in this research is the tendency to urbanize in the context of villages and the creation of dual visual conflicts "paradox between urban and rural elements or in a higher word paradox between traditional signs and modernity", due to the social interaction between urban residents with the villagers have been at the village. In other words, the establishment of this settlement eliminated this inequality, but what happened, in reality, is the separation from traditions and rural culture and the creation of a dual urban and rural character and culture.

Also, despite the previous data, not only the modernization of agriculture and the increase of investment in agriculture have not been done, but with the decrease in positive attitudes and performance towards agricultural activities in this region which was known as the agricultural hub of Tehran. Of course, the decrease in economic power has been somewhat moderated by the increase in land prices and the increase in side jobs in this region. But rural areas have had positive results, increasing the level of awareness, and improving the level of education of the villagers, which has been confirmed in previous research.

5. Conclusion

As a result, it can be said that the establishment of this town was completely arbitrary, ordered and from top to

bottom without any support, which can be called uneven development. Certainly, in order to create a better life at the level of these villages, there are more demands and needs that require better support and attention from official institutions.

Acknowledgments

This paper was extracted from the Phd thesis of the author first in Departement of Economic Sociology and Development, Science and Research branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

بررسی تأثیر استقرار شهرک صنعتی بر توسعه روستاها (مورد مطالعه: شهرک صنعتی عشق آباد شهرستان ری)

ناهید ابری اوغانی^۱، سید احمد فیروزآبادی^۲، مجید راد فر^۳

۱- دانشجوی دکتری تخصصی رشته جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
 ۲- دانشیار، گروه توسعه اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
 ۳- دانشیار، گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۱۰ شهریور ۱۴۰۱
 تاریخ پذیرش: ۰۲ مهر ۱۴۰۲

یکی از سیاست‌های اساسی دولت ایران در برنامه توسعه روستایی و کاهش نابرابری‌های میان شهر و روستا، استقرار صنعت در روستاها در قالب ایجاد شهرک‌های صنعتی است. اما نتایج برخی تحقیقات نشان می‌دهد که این شهرک‌ها همواره الگوی موفق صنعتی سازی روستایی نبوده‌اند. بدین جهت و باتوجه به شکاف ایجادشده میان انتظارات و شرایط موجود شهرک صنعتی موزاییک‌سازان (عشق آباد) که در بخش قلعه نو شهرستان ری استقرار یافته، با روش کیفی به بررسی پرداخته شد. از آنجاکه روش تحلیل مضمونی (تماتیک) برای انجام این تحقیق مناسب در نظر گرفته شد، ۲۷ فرد در معرض اطلاع، با استفاده از نمونه‌گیری نظری و بر اساس اشباع داده‌ها انتخاب و مورد مصاحبه قرار گرفتند. برای این موضوع اولین مورد طبق مقاصد نظری (مطلع کلیدی) انتخاب شده و موارد بعدی طبق نمونه‌گیری گلوله برفی افزوده شدند. طبق نتایج تأثیرات مثبت این شهرک بر روند اقتصادی زندگی ساکنین همچون افزایش سطح اشتغال، افزایش قیمت زمین‌ها کاملاً مشهود است. اما نتایجی همچون، ایجاد عناصر و مظاهر شهری در بستر روستاها، عدم رشد سرانه‌ها، ورود مهاجران اتباع، کاهش سطح اعتماد، مشکلات زیست‌محیطی همچون آلودگی آب‌وهوا، برداشت‌های غیرمجاز از منابع آبی سرریز شدن فاضلاب خام از شهرک صنعتی به حاشیه مزارع نیز از مشکلات ایجاد شده است. عدم بیمه کارگران، عدم ایجاد قابلیت‌های شغلی در ساکنین و عدم توجه به خواسته‌های ساکنین سبب ایجاد فرصتی فرمایشی و از بالا به پایین شده است. اما شاید از رونق افتادن کار کشاورزی و دامداری در این منطقه که روزی یکی از قطب‌های کشاورزی و دامپروری استان تهران بوده؛ مهم‌ترین آثار و پیامد این موضوع بوده است.

کلیدواژه‌ها:

صنعت روستایی، شهرک صنعتی، توسعه روستایی، روستای عشق آباد، تحلیل تماتیک (مضمونی)

مقدمه

اهمیت این موضوع باتوجه به مشکلات فراوان کم‌کاری و بیکاری سرمایه انسانی در مناطق روستایی که با محدودیت‌های منابع طبیعی و بهره‌وری پایین مواجه‌اند، بیشتر نمایان می‌شود. یکی از دستاوردهای چنین تفکری، راهیابی شهرک‌های صنعتی به مناطق روستایی و حاشیه آن‌ها است. شهرک‌های صنعتی با هدف تمرکز تولیدات صنعتی در خارج از مناطق شهری و با به حداقل رساندن آلاینده‌ها شهرها توانسته‌اند با افزایش کیفیت زندگی روستائینان، افزایش درآمد سرانه، توزیع متعادل درآمدها، ایجاد مشاغل جنبی و... در توسعه مناطق روستایی بسیار تأثیرگذار باشند و این تنها گوشه‌ای از استقرار شهرک‌های صنعتی در روستاها است. اما این شهرک‌ها همیشه هم به نتایجی موفق و الگوی کامل صنعتی سازی روستایی دست نیافته‌اند.

به‌طور مثال، شرایط شهرک صنعتی موزاییک‌سازان (عشق آباد) که در مجاورت روستای عشق آباد در محدوده دهستان قلعه نو

نگاهی به تاریخچه برنامه‌های توسعه روستایی در ایران و نتایج حاصل از آن تا حدودی مشخص می‌سازد که در رابطه با توسعه پایدار روستاها الگویی جامع و کاملاً موفق صورت نگرفته است، آمار بالای مهاجرت از روستاها به شهرها در جستجوی امکانات بهتر زندگی و در جهت رسیدن به رفاه بیشتر، خالی شدن بسیاری از روستاها از سکنه و به‌ویژه جوانان روستایی، نشان از ناکارآمدی برخی از این برنامه‌ها دارد. در این بین یکی از سیاست‌های اساسی دولت ایران در توسعه روستایی، تنوع بخشیدن به اقتصاد روستا، جلوگیری از مهاجرت بی‌رویه از مناطق روستایی به مناطق شهری و کاهش نابرابری‌های فضایی بین مناطق شهری و روستایی، از طریق استقرار صنعت در روستاها و در قالب ایجاد شهرک‌های صنعتی است (Jamshidi et al., 2011: 15).

* نویسنده مسئول:

دکتر سید احمد فیروزآبادی

نشانی: تهران، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی، گروه مطالعه توسعه اجتماعی.

تلفن: ۶۱۱۱۷۹۳۵ (۲۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: Afrouzabadi@ut.ac.ir

میزان آلاینده‌گی و دخل و تصرف در محیط طبیعی این صنایع قابل کنترل باشد. کمبود عوامل اصلی تولید کشاورزی همچون آب و خاک علی‌رغم وجود گسترده نیروی کار باعث ایجاد فشار بر زمین‌های زراعی و همچنین مهاجرت گسترده روستائیان می‌شود، در چنین وضعیتی صنعتی شدن روستاها به‌ویژه در مناطقی که در زمینه تولید کشاورزی از پتانسیل چندانی برخوردار نیستند، می‌تواند زمینه‌ساز تثبیت مکانی جمعیت روستایی و ارتقای سطح شاخص‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی همچون اشتغال، درآمد و همچنین برخورداری از امکانات بهداشتی درمانی و آموزشی باشد. صنعتی شدن روستا عامل مهمی در افزایش رفاه و تأمین کالاها و خدمات ضروری برای خانواده‌های فقیر روستایی است، همچنین می‌تواند ابزاری کارآمد برای اصلاح شرایط کار و استانداردهای زندگی در جهت مقابله با فقر باشد (Azkia & Imani, 2014: 371-368). از نظر میسر، ایجاد اشتغال از قدیم به‌عنوان هدف عمده صنعتی کردن روستاها شناخته شده است. به این دلیل که مناطق روستایی کشورهای در حال توسعه دچار مشکلات بیکاری و کم‌کاری هستند. هدف دیگر از صنعتی سازی روستاها در کشورهای در حال توسعه متنوع ساختن اقتصاد روستایی و به دنبال آن کمک به مدرنیزه ساختن کشاورزی و افزایش سطح درآمد مردم است. نقش سوم صنایع روستایی کاهش نابرابری فضایی، در توسعه اجتماعی - اقتصادی است. صنعتی سازی روستاها می‌تواند وسیله مهمی برای تحول در روستا و وسیله‌ای برای کاهش فاصله فزاینده میان مناطق شهری و روستایی باشد. و بدین ترتیب مانع مهاجرت روستائیان به شهر و مانع انتقال فقر و بیکاری از روستا به شهر می‌شوند (Misra, 1989: 19-15).

اکرت^۲ و همکاران (۲۰۲۳) در مقاله «شهرهای جوانه زده: چگونه روستای آمریکا صنعتی شد؟» که به مطالعه روند مشترک شهرنشینی و صنعتی سازی در اقتصاد ایالات متحده بین سال‌های ۱۸۸۰ و ۱۹۴۰ می‌پردازد، نشان می‌دهد که تنها سهم کوچکی از کل صنعتی شدن به جابجایی کارگران از مناطق دورافتاده روستایی به قطب‌های صنعتی مانند شیکاگو یا شهر نیویورک اختصاص دارد. در عوض، بیشتر تغییرات در داخل شهرستان‌های روستایی از طریق ظهور شهرک‌های جدید «کارخانه‌ای» با سهم تولید اتفاق افتاد و ساختار بخشی آن‌ها را به طرز چشمگیری تغییر داد. بین سال‌های ۱۸۸۰ تا ۱۹۴۰، که ایالات متحده از یک اقتصاد عمدتاً کشاورزی به یک اقتصاد صنعتی تبدیل شد و اندازه بخش کشاورزی از ۷۲ درصد به نصف ۳۶ درصد کاهش یافت، به‌موجب آن مناطق پس‌زمینه‌ای روستایی صنعتی شدند و شهرهای کوچک کارخانه‌ای شکل گرفتند که متعاقباً به شهرهای جدید تبدیل شدند.

بعد از چال طرحان و در مسیر جاده تهران- ورامین قرار گرفته است، در این رابطه قابل تأمل و بررسی است: بخش قلعه نو به جهت هم‌جوار بودن با شهرستان ری و شهرستان ورامین یکی از مناطق قدیمی و دارای قدمت تاریخی است. اهالی این بخش که اکثریت آنان را کشاورزان و دامداران تشکیل می‌دهند، از وضعیت مالی متوسط به پایین برخوردار بوده و روزگار را از محل تولید و فروش محصولات خود تأمین می‌کنند. این بخش با دارا بودن دو دهستان و بیش از ده روستا یکی از قطب‌های کشاورزی و دامپروری استان تهران است. ویژگی دیگر این حوزه استقرار شهرک‌های صنعتی است. چنانچه از نظر مسئولین قلعه نو این استعداد و توانایی را دارد که به قطب اقتصادی استان تهران بدل گردد و یا به دلیل وجود شهرک‌های صنعتی، در حوزه تولید و صنعت شاخص باشد.

اما مشاهدات حاکی از این امر است که، ساکنین روستایی علی‌رغم ادعان به نتایج مثبت و سازنده شهرک در زندگی‌شان، عملاً همکاری چندانی با این واحدها نداشته و مشارکتی در توسعه و آبادانی این شهرک ندارند. این مورد در رابطه با مالکین واحدهای تولیدی نیز صدق می‌کند، در واقع بسیاری از مالکین با تعطیلی کارخانه‌های خود به این چالش دامن زده‌اند. از سویی دیگر علی‌رغم انتظار، عملاً هیچ اقدام شایان توجهی از سوی مسئولین مربوطه در جهت تقویت و ماندگاری این شهرک و چنین شهرک‌هایی صورت نپذیرفته است. در واقع با بررسی واقعیت موجود در این شهرک سیاست‌های دوگانه مسئولین در قبال این شهرک کاملاً مشخص می‌گردد، علی‌رغم گفتمان‌ها، مصاحبه‌ها و تبلیغات گسترده مسئولین حوزه در رابطه با احداث چنین شهرک‌هایی در مقام عمل نه‌تنها اقدامی در جهت رشد و توسعه این شهرک صورت نمی‌پذیرد بلکه با ایجاد موانع حتی گاهی باعث تعطیلی یا پلمپ شدن واحدهای تولیدی شهرک شده و آن‌ها را با خطر ورشکستگی مواجه نموده است. دریافت جریمه‌های نقدی فراوان، عدم خدمات‌رسانی عمومی و حمایتی به این واحدها، عدم همکاری با رشد و گسترش این واحدها و در مورد اخیر اجبار به تعطیلی و انتقال واحدهای تولیدی شهرک از این منطقه نمونه‌ای از تناقضات نظری و عملی مسئولین در برخورد با این موضوع است. با توجه به اینکه، بعد از گذشته چند دهه از عمر این شهرک بنا به گفته مسئولین این بخش هنوز محروم‌ترین بخش استان تهران است، این پرسش مطرح می‌شود که: «آیا استقرار شهرک صنعتی عشق آباد توانسته است بر توسعه روستاهای بخش قلعه نو شهرستان ری تأثیرگذار باشد؟»

مروری بر ادبیات موضوع

یک گزینه جدی در دستیابی به توسعه مطلوب روستاها، توسعه صنایعی است که مطابق با شرایط نواحی روستایی به‌ویژه در زمینه جذب نیروی کار از این مناطق، باشد؛ در حالی که

1. Misra
2. Eckert

رادیکا کاپور^۳ (۲۰۱۹) در مقاله‌ای تحت عنوان «صنعتی سازی روستایی» ضمن بررسی اهمیت صنعتی سازی روستایی و چهارچوب سیاست‌های صنعتی بیان می‌دارد که با ظهور جهانی شدن و نوسازی، صنایع کوچک نیز در مناطق روستایی ایجاد شده است. جدا از مشارکت در شیوه‌های کشاورزی، افراد روستایی در صنایع کوچک نیز فرصت‌های شغلی به دست می‌آورند. آن‌ها برای تقویت دانش خود در زمینه انجام وظایف شغلی در مؤسسات آموزشی و مراکز آموزشی ثبت‌نام می‌کنند. اجرای وظایف شغلی در صنایع چالش‌برانگیز است. افراد روستایی موظفانند برنامه‌های آموزش و توسعه را با هدف اصلی تقویت مهارت‌ها و توانایی‌های خود طی کنند. اما اشتغال در صنایع و همچنین بخش کشاورزی سهم بسزایی در افزایش درآمد و شرایط زندگی آن‌ها داشته است.

راجرز (۱۹۷۸) با بررسی استقرار صنعت در شهرک‌ها و مناطق روستایی ایالت آیوا نشان می‌دهد که صنعتی شدن روستایی منافع بسیاری را برای اجتماع‌های مورد مطالعه در برداشته است؛ به طوری که سبب افزایش یکپارچگی خانوارها، افزایش درآمد سرانه و توزیع متعادل درآمدها شده است (Ghadiri Masum et al., 2014: 299).

تالوس تامبونان^۴ (۱۹۹۵) ضمن مطالعه صنعت روستایی در کشور اندونزی بیان می‌دارد که غالباً ذکر می‌شود که رشد یا ایجاد صنایع روستایی در کشورهای کمتر توسعه یافته بیشتر نشانه فقر روستایی است تا یک نشانه توسعه روستایی، زیرا این فعالیت‌ها توسط فقرا عمدتاً به عنوان «آخرین راه‌حل» انجام می‌شود. همچنین نتایج نشان می‌دهد که تقریباً همه تولیدکنندگان مورد بررسی از خانواده‌های فقیری با سطح تحصیلات پایین هستند و بسیاری از آن‌ها چنین فعالیت‌هایی را به عنوان ابزاری برای زنده ماندن آن‌ها انجام می‌دهند.

ریزوانول (۲۰۱۴) معتقد است که با استقرار صنعت در مناطق روستایی، گرایش شایان توجهی به افزایش مصرف مواد غذایی و نیز خرید کالاهای مصرفی بادوام در پارهای از مناطق روستایی چین به وجود آمده است. تبیین الگوی ریزوانول در نواحی صنعتی روستایی مورد مطالعه، همگنی و شباهت قابل قبولی دارد؛ به طوری که تحلیل‌های آماری که در دوره قبل و بعد از اشتغال انجام پذیرفته، تفاوت معناداری بین الگوی مصرف مواد غذایی و نیز خرید کالاهای مصرفی بادوام را نشان می‌دهد. اگرچه این تغییرها معنادارند، نیازمند تعمق بیشتری هستند. (Ghadiri Masum et al., 2014: 299).

بودرجه‌می، شایان و بهرامی (۲۰۱۴) به بررسی اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی شهرک‌های صنعتی چناران پرداخته و ضمن دلالت بر آثار مثبت اجتماعی شهرک همچون وضعیت

شاغلین روستایی شهرک نسبت به سایر شاغلین در خصوص آثار زیست‌محیطی شهرک، وجود آلودگی‌های هوا، آب، مواد جامد و زباله و همچنین آلودگی‌های صوتی در منطقه را نیز برمی‌شمرد. فیروزآبادی و جمشیدی (۲۰۱۶) در ارزیابی آثار اجتماعی - اقتصادی و زیست‌محیطی صنایع سنگین روستایی پتروشیمی روستای امامزاده ابراهیم گلپایگان، از منتفع شدن برخی از اهالی منطقه به صورت مستقیم و غیرمستقیم از این طرح نام می‌برند. اما در کنار آن آثار منفی چون تشدید نگرش منفی مردم منطقه نسبت به ورود و تأسیس صنایع جدید دیگر، تغییر بافت بومی و یکدست مردم منطقه به جهت ساکن شدن برخی از کارکنان غیربومی صنعت، ایجاد معضلات جدید فرهنگی - اجتماعی در منطقه به دلیل حضور افراد جدید، ضربه به کشاورزی و دامداری منطقه و کشور، ایجاد معضلات زیست‌محیطی، بی‌ رغبت کردن جوانان روستا به انجام فعالیت‌های سنتی هم ذکر می‌کنند (Firoozabadi & Jamshidi, 2016). برجی (۲۰۱۱) نیز به بررسی نقش و جایگاه صنعتی شدن در توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق روستایی مسگرآباد می‌پردازد و نشان می‌دهند که اکثر شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی همچون درآمد، اشتغال، بهداشت، الگوی مصرف، رضایت از زندگی، مسکن و درنهایت مهاجرت روستا - شهری در دوره قبل و بعد از اشتغال از تفاوت معناداری برخوردار بوده‌اند. قدیری معصوم و همکاران (۲۰۱۴) در «ارزیابی تأثیر شهرک صنعتی شریف شهرستان ابهر بر کیفیت زندگی نواحی روستایی پیرامونی (مورد مطالعه، شهرک صنعتی شریف، شهرستان ابهر)» بیان می‌دارند که، ایجاد شهرک صنعتی شریف، بر مجموع شاخص‌های کیفیت زندگی در روستاهای پیرامون اثر مطلوب داشته است. در این میان، شاخص اشتغال، بیشترین تأثیر و شاخص بهداشت، کمترین تأثیر را از این شهرک پذیرفته است. حمزئی و همکاران (۲۰۱۳) نیز به «ارزیابی اثرات اجتماعی شهرک‌های صنعتی بر نواحی روستایی مورد، شهرک صنعتی خیام نیشابور» می‌پردازند و در این تحقیق اشاره می‌نمایند که در بیشتر شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی به خصوص ارتباط با رسانه‌ها، بهره‌مندی از خدمات بیمه‌ای شهرک صنعتی خیام توانسته باعث تغییرات مثبت در وضعیت کارگران روستائیان گردد که درنهایت این امر می‌تواند به عنوان گامی در راستای نفوذ فرهنگ صنعتی به نواحی روستایی و تحول فرهنگی تلقی شود. «تحلیل تأثیرات شهرک صنعتی خیام نیشابور بر کیفیت عینی زندگی روستائیان (مطالعه موردی، روستاهای بخش زبرخان)» عنوان تحقیقی از میر لطفی و ملانوروزی (۲۰۱۳) است که به این موضوع می‌پردازد که، بین میزان کیفیت عینی زندگی روستائیان (شاغل در شهرک صنعتی) در قبل و بعد از اشتغال در شهرک صنعتی، تفاوت معناداری وجود دارد. نصیری (۲۰۰۷) نیز در مقاله «صنایع روستایی، عاملی تأثیرگذار بر فرایند توسعه اقتصادی و اجتماعی» به بررسی روستاهای شهر بومهن می‌پردازد و به منظور ارزیابی تأثیر نواحی صنعتی در توسعه اقتصادی و

3. Radhika Kapur
4. Tulus Tambunan

تحقیق، همان‌طور که در جدول شماره ۱ شرح داده شده، تعداد ۲۷ مصاحبه با ساکنین، کارگران واحدهای تولیدی، مالکین زمین در منطقه، صاحبان واحدهای تولیدی، عضو هیئت‌مدیره شهرک و عضو دهیاری، ساکنین قدیمی منطقه و به‌طور کلی افراد در معرض اطلاعات به انجام رسید تا به اشباع اطلاعات دست یابیم.

همچنین برای تحلیل اطلاعات از کدگذاری باز و محوری نظریه مبنایی استفاده گردید. بدین‌صورت که ابتدا داده‌ها (مصاحبه‌ها) به بخش‌های مجزا خرد شده و برای به دست آوردن مشابهت‌ها و تفاوت‌هایشان موردبررسی قرار گرفتند (کدگذاری باز یا اولیه) و سپس رابطه بین مقوله‌های تولیدشده در مرحله کدگذاری باز حول یک محور انتخاب شدند (کدگذاری محوری) و نهایت به یک مقوله انتزاعی دست یافته شد.

جانمایی شهرک

شهرک صنعتی عشق‌آباد (موزاییک‌سازان) واقع در بخش قلعه نوری واقع است. شهرستان ری در جنوب شرقی استان تهران و در منطقه حاصلخیزی بین نواحی کوهستانی و بیابان قرار گرفته است. اراضی کشاورزی این شهرستان با مساحت ۲۴۹۶۵ هکتار، ۳/۱۱ درصد مساحت کشاورزی کل استان تهران را تشکیل می‌دهد. از طرفی مساحت شهرک‌های صنعتی شهرستان ری ۲۸۹۱ هکتار است که ۳۷ درصد مساحت صنعتی کل استان را از آن خود کرده است (تصویر شماره ۱). آمارهای فوق نشان‌دهنده اهمیت این شهرستان در هر دو بعد صنعتی و کشاورزی و نسبت بالای آن در استان تهران است نکته‌ای که در مورد شهرستان ری دارای اهمیت زیادی است قابلیت کشاورزی و حاصلخیزی آن است. ری زمین‌های کشاورزی و قابل کشت فراوانی دارد، اما متأسفانه به دلیل کمبود آب، بیش از نیمی از آن‌ها بایر مانده‌اند. همچنین با وجود صد شهرکی که در اطراف ری قرار دارند، این منطقه از انحصار قطب کشاورزی خارج شده و به یک منطقه کشاورزی صنعتی تبدیل شده است (Ameli, 2011: 35-38).

طبق مطالعات میدانی در منطقه، در سال ۱۳۷۰ اداره اوقاف تمامی این زمین‌های که در حال حاضر به‌عنوان شهرک صنعتی عشق‌آباد شناخته می‌شوند (در آن زمان اداره اوقاف مالک زمین‌ها محسوب می‌شد) را بر اساس رابطه (و نه ضابطه) و مصالح شخصی به بخش خصوصی واگذار نمود. مالک جدید زمین‌ها نیز پس از قطعه‌بندی زمین به بخش‌های کوچک‌تر آن را به دیگر افراد غیر از صاحبان کنونی کارخانه‌های شهرک واگذار کرد. در سال ۱۳۷۱ با توجه به وضعیت صنعت موزاییک‌سازی برای خروج از سطح شهر و استقرار آن در خارج شهر، صاحبان این صنایع اقدام به اجاره زمین‌های شهرک نمودند. چراکه زمین‌ها افزایش قیمت بالایی نسبت به زمان خرید پیدا کرده بود و مالکین زمین‌ها بجای فروش آن‌ها، اجاره دادن این زمین‌ها را ترجیح دادند (حدود ۸۰ درصد واحدهای تولیدی شهرک اجاره‌ای هستند). بعداً این ماجرا

اجتماعی مناطق روستایی، ده روستا (شامل پنج روستای دارای صنایع و پنج روستای فاقد صنایع) واقع در پیرامون شهر بومهن در ۴۰ کیلومتری کلان‌شهر تهران را بررسی می‌نماید نتایج به‌دست‌آمده از این تحقیق نشان می‌دهد که در شاخص‌های برگزیده، شامل خوراک، پوشاک، کیفیت مسکن، رضایت و ثبات شغلی، عدم مهاجرت، انگیزه ماندگاری، دو جامعه نمونه از روستاهای مورد مطالعه تفاوتی معنی‌دار دارند. این بدان معناست که صنایع روستایی بر شاخص‌های موردنظر در نواحی روستایی مورد مطالعه تأثیر داشته است (Nasiri Hindkhale, 2007). حاجی بابایی علویچه و همکاران (۲۰۲۲) نیز در بررسی آثار شهرک صنعتی علویچه، ضمن برشمردن آثار مثبت اقتصادی-اجتماعی شهرک به آثار منفی زیست‌محیطی و کالبدی طرح بر روستاهای پیرامون اشاره می‌نمایند.

روش‌شناسی تحقیق

از آن روی که این تحقیق به‌صورت کیفی اجرا می‌گردد، روش تحلیل تماتیک یا مضمونی برای انجام آن مناسب تشخیص داده شد. تحلیل مضمون یا تحلیل تماتیک، روشی است که با به حداقل رساندن مجموعه داده‌ها آن‌ها را با جزئیات کامل توصیف می‌کند. اما، اغلب نیز فراتر از این اتفاق می‌افتد، و دیدگاه‌های مختلفی از موضوع تحقیق را تفسیر می‌کند. این روش، با کاهش مجموعه داده‌ها آن‌ها را با جزئیات کامل توصیف می‌کند (Boyatzis, 1998).

هالووی و تودرس «تحلیل موضوعی» را به‌عنوان یکی از محدود مهارت‌های عمومی مشترک در سراسر تجزیه و تحلیل کیفی تشخیص می‌دهند و آن را نه به‌عنوان یک روش خاص بلکه به‌عنوان یک ابزار مناسب در بین روش‌های مختلف توصیف می‌کنند. تحلیل تماتیک یا تحلیل مضمون یکی از روش‌های عام و مشترک در تحلیل‌های کیفی است که می‌تواند داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل کند (Braun & Clarke, 2006).

نوع نمونه‌گیری این مطالعه نیز، نمونه‌گیری نظری «نمونه‌گیری رایج در پژوهش‌های کیفی» است: وقتی پژوهشگر طی فرایند پیوسته و مستمری داده‌ها را جمع‌آوری، کدگذاری و تحلیل می‌کند، تصمیم‌های مربوط به حجم نمونه همراه با پیشرفت کار اتخاذ می‌شوند. اولین مورد یا موارد طبق مقاصد نظری انتخاب می‌شوند و موارد بعدی افزوده می‌شوند تا رشد و نمو نظریه نوظهور را تسهیل کنند. در این فرایند یکی از مفاهیم مهم «اشباع نظری» است. موارد تا جایی افزوده می‌شوند که دیگر بینش و بصیرتی افزوده نگردد (Blakey, 2005: 267). بدین ترتیب، برخلاف تحقیقات کمی، پیش از تحقیق میدانی، نمونه‌گیری نظری را نمی‌توان برنامه‌ریزی کرد. تصمیمات اتخاذشده در خصوص نمونه‌گیری در خلال خود فرایند تحقیق ظاهر می‌شوند (Zokaei, 2002: 59).

با این تفاسیر برای دستیابی به اطلاعات در این بخش از

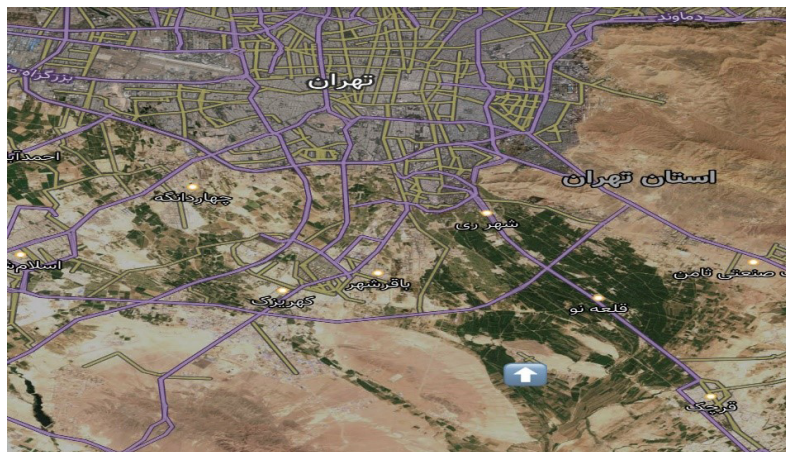
یافته‌ها

اگر ایجاد شهرک‌های صنعتی در مجاورت مناطق روستایی را عاملی در جهت ایجاد توسعه مناطق روستایی بدانیم لازم است که ابعاد مختلف و تأثیرات همه‌جانبه این اقدام را مورد بررسی و تحلیل قرار داد، بنابراین پس از تحلیل مصاحبه‌ها، ابعاد ذیل را می‌توان بر این طرح متصور شد (جدول شماره ۲).

صنایعی همچون سنگ شویی، موزاییک‌سازی، سنگ‌بری و... نیز در این شهرک مشغول به کار شدند. در ابتدای کار و با ورود این صنایع قیمت زمین‌های روستاهای اطراف بالا رفت و بسیاری از جوانان بیکار نیز که صاحب زمین نبودند و یا مشغول دامداری نبودند برای کار به این کارخانه‌ها مراجعه کرده و مشغول کار شدند (مصاحبه با مالکان قدیمی صنایع).

جدول ۱. مشخصات جمعیتی مصاحبه‌شوندگان.

ردیف	جنسیت	سن	تحصیلات	شغل
۱	مرد	۵۰	سیکل	کارگر کارخانه
۲	مرد	۴۰	پنجم	کارگر کارخانه
۳	مرد	۴۵	لیسانس	کارخانه‌دار
۴	مرد	۵۰	دیپلم	ملاک و زمین‌دار
۵	مرد	۶۰	زیر دیپلم	زمین‌دار
۶	مرد	۲۰	محصل	کارگر
۷	زن	۳۰	دیپلم	خانه‌دار و صاحب آشپزخانه محلی
۸	مرد	۳۸	دیپلم	صاحب سوپرمارکت
۹	مرد	۴۷	لیسانس	کارمند بانک
۱۰	مرد	۴۳	بی‌سواد	کارگر ساختمان
۱۱	زن	۴۹	فوق دیپلم	سخنران مذهبی
۱۲	مرد	۶۳	پنجم	راننده
۱۳	مرد	۴۶	سیکل	بیکار (تعدیل از کار در یکی از تولیدی‌ها بعد از ۱۰ سال)
۱۴	مرد	۴۵	دیپلم	اغذیه‌فروش
۱۵	مرد	۳۱	لیسانس	حسابدار کارخانه
۱۶	مرد	۵۸	فوق دیپلم	رستوران
۱۷	مرد	۵۲	دیپلم	باغ‌دار
۱۸	مرد	۴۴	فوق لیسانس	صاحب کارخانه و عضو هیئت‌امانای شهرک
۱۹	مرد	۵۳	لیسانس	عضو هیئت‌امانای شهرک
۲۰	مرد	۶۲	دیپلم	بازنشسته دهیاری
۲۱	مرد	۳۹	دیپلم	املاک
۲۲	مرد	۶۶	لیسانس	هیئت‌امانای شهرک و کارفرما
۲۳	زن	۲۸	فوق دیپلم	کارشناس خانه بهداشت
۲۴	مرد	۵۱	فوق لیسانس	مهندس کارخانه روغن‌سازی
۲۵	مرد	۴۹	لیسانس	صاحب دامداری در منطقه
۲۶	مرد	۳۸	دیپلم	کارمند بانک
۲۷	مرد	۵۸	دیپلم	معمد محله

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱. جانمایی شهرک صنعتی عشق‌آباد. منبع: (2023) balad.ir

جدول ۲. ابعاد تأثیرات اقتصادی استقرار شهرک صنعتی بر روستاهای پیرامون.

فراوانی	کدگذاری محوری	کدگذاری اولیه
۲۶	کاهش بیکاری	<p>اوایل که شهرک شروع به کار کرده بود، بعضی از جوانان در کارخانه‌ها کار پیدا کردند. خانواده‌های روستایی اکثراً پرجمعیت‌اند، قرار نیست که همه آن‌ها رو زمین کار کنند، بعضی‌ها هم در کارخانه‌های شهرک کار پیدا کردند.</p> <p>با اینکه چند سالی است از این منطقه رقتیم ولی هنوز در یکی از این تولیدی‌ها کار می‌کنم.</p>
۲۴	ترجیح استخدام کارگران غیربومی	<p>بیشترین کارگران کارخانه‌ها اتباع افغانی هستند</p> <p>جوانان روستاهای اطراف کمتر در این کارخانه‌ها کار پیدا کردند.</p> <p>کار کارخانه‌ها برای ما سخت است.</p> <p>حقوقی که به کارگران ایرانی می‌دهند خیلی کفاف زندگی رو نمی‌دهد.</p>
۲۲	رونق مشاغل جنبی و کسب‌وکارهای دیگر در روستا	<p>از وقتی کارخانه‌ها احداث شد رفت‌وآمد به این اطراف بیشتر شد، به همین خاطر لازم شد برای رفت‌وآمد کارگران تاکسی و خط اتوبوس ایجاد شود.</p> <p>بعضی جوانان حتی به قیمت فروش تکه‌ای از زمین خانوادگی تاکسی خریدند و شروع به مسافرتی کردند.</p> <p>به خاطر رفت‌وآمدهای ایجادشده، صنف خواروبار و تغذیه‌ها خیلی رونق گرفتند.</p> <p>بعد از شهرک کسب‌وکارها برای ماندن بیشتر شد مثل مشاغل خانگی که مثلاً زنان انجام می‌دهند.</p> <p>بالاخره این همه رفت‌وآمد به این روستاها باعث شد خریدوفروش‌های بیشتری انجام بشود.</p>
۱۹	افزایش قیمت زمین و مسکن	<p>بعد از احداث شهرک قیمت زمینها بالا رفت و زمین‌داران خیلی از این موضوع سود کردند اما اجاره‌داران زیان کردند.</p> <p>قیمت زمین‌های روستا این قدر بالا رفت که تمامی مالک‌ها کلی سود کردند.</p> <p>زمین‌داران روستایی که زمین‌هایشان قیمت پیدا کرد زمین‌های خود را اجاره دادند و از کار دست کشیدند.</p> <p>در سطح منطقه قیمت مسکن بالا رفت و مستأجر نشینی زیاد شد.</p>
۲۲	تغییر کاربری زمین	<p>زمینها که گران شده، خیلی از آن‌ها تغییر کاربری دادند، بعضی هم مجوز تبدیل به باغ گرفتند.</p> <p>گاهی حتی شبانه ساکنین چهاردیواری اطراف زمین با کاربری زراعی ساختند، چریمه‌اش راهم بعد از اتمام کار می‌دهند.</p> <p>شهری‌ها که اینجا آمدند بعضی‌ها این زمین‌ها را خریدند برای آخر هفته برای خود باغچه‌ای ساختند</p> <p>بخشداری این منطقه به شدت با ساخت‌وسازهای غیرقانونی برخورد می‌کند و اقدام به تخریب ساختمان‌ها و انشعابات غیرقانونی آن‌ها می‌کند.</p>
۲۴	افزایش درآمدها و توان اقتصادی اهالی	<p>بعد از شهرک بیکاری کمتر شد و توان اقتصادی خانواده افزایش یافته است.</p> <p>بالاخره با کار در شهرک یا مشاغلی مثل رانندگی درآمدها از قبل بهتر شد.</p> <p>رفت‌وآمد شهری‌ها و کارگرها از اطراف منطقه، باعث شد خریدوفروش و اوضاع اقتصادی بهتر از قبل شود.</p>
۲۴	از رونق افتادن کار کشاورزی و دامداری	<p>دیگر مثل قدیم جوان‌ها علاقه به کشاورزی ندارند.</p> <p>وقتی که با فروش و اجاره زمین پول بیشتری به دست می‌آید رغبت و تمایلی برای کشاورزی نمی‌ماند.</p> <p>زمین و دامداری را فروختیم و برای زندگی راحت‌تر و بهتر به شهر رقتیم.</p> <p>جوانان روستا که روزی از کشاورزی دست کشیدند به امید یافتن شغل کارخانه‌ای، تبدیل به جوانان بیکاری شدند که حتی دیگر حاضر به انجام کار قبلی پدران خود (کشاورزی و دامداری) نیستند.</p> <p>برداشت‌های غیرمجاز از منابع آبی که تولیدکنندگان انجام می‌دهند باعث شده قنات کشاورزی خشک بشود.</p>

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

بنابراین به‌نوعی تعارضی بین این واحدهای تولیدی و کارگران ایجاد شد.

از سویی دیگر زمین‌های روستاها بعد از احداث و استقرار شهرک با ارزش‌تر و گران‌تر شد و هرچند مستأجران این زمین‌ها با افزایش اجاره‌بها، از این موضوع متضرر شدند، اما مالکان با افزایش اجاره‌بها و یا حق فروش آن‌ها به صاحبان واحدهای تولیدی برای احداث باغ و باغچه‌ای برای تعطیلات آخر هفته و یا محلی برای استراحت به منافع فراوانی رسیدند و از این طریق ثروتمند شدند. بعد از افزایش قیمت زمین‌ها، صاحبان زمین‌ها دیگر راضی نبودند تنها به کار کشاورزی بپردازند در صورتی که با فروش حتی قطعه‌ای از این زمین‌ها به تازه واردین و کارگران جدید که نیاز به اسکان داشتند، می‌توانستند به درآمد بیشتری دست یابند.

فروش زمین، اجاره‌داری و کار در مشاغل غیرکشاورزی پررونق‌تر و پر متقاضی‌تر شد و دیگر کسی به کار پزرخت کشاورزی رغبتی نداشت. همچنین کارخانه‌ها با احداث چاه عمیق، آب قنات‌های روستاها را که برای امر کشاورزی است، از آن خارج می‌کند و با این امر به کشاورزی منطقه که زمانی قطب کشاورزی استان تهران بود، تأثیرات مخربی وارد ساختند.

همان‌طور که در جدول شماره ۳ آمده، برداشت‌های غیرمجاز از منابع آبی، فاضلاب خام موجود در آبراه‌های خروجی از واحدهای صنفی شهرک صنعتی که با عبور از حاشیه زمین‌های کشاورزی و در نهایت سرریز شدن به مسیل‌های اطراف رودخانه سرخه حصار، واگذاری انشعابات غیرمجاز فراوان در سطح شهرک صنعتی عشق‌آباد که در نهایت کشاورزان را ناچار به استفاده از فاضلاب خام سرریز شده از شهرک صنعتی در حاشیه مزارع برای تأمین آب محصولات خود نموده است، بخشی از مسائل زیست‌محیطی است که اهالی این منطقه بعد از احداث شهرک با آن مواجه هستند.

کارخانه‌های واقع شده در این شهرک «سفیدشویی، موزاییک‌سازی، روغن تالو و...» جزو صنایعی هستند که پسماندهای فراوان و آلوده‌ای را ایجاد می‌کنند مدیریت و نظارت صحیح و اصولی برای خروج این پسماندها و مهار آن برای عدم ورود به چرخه طبیعت از مهم‌ترین مسائل مربوط به این امر است. اما با توجه به عدم حمایت مسئولین از این صنایع، صاحبان صنایع همواره به دنبال کاهش هزینه‌ها هستند. یکی از این هزینه، مدیریت پسماندها و زباله‌های ناشی به دلیل هزینه از این سیستم استفاده نمی‌کنند و با توجه به حجم وسیع زباله‌های تولید شده مجبور به رهاسازی غیراصولی آن‌ها در نهرها، رودخانه‌ها و جوی‌ها خالی هستند. این نهرها و رودخانه‌ها نیز در مسیر خود وارد زمین می‌شوند و زمین‌های کشاورزی را آلوده می‌سازند و بر روی محصول کشاورزی تأثیر سوئی دارند.

از لحاظ آلودگی هوا نیز باید به تولیدکننده‌های روغن صنعتی

طبق یافته‌های جدول شماره ۲، شاید اولین تأثیر اقتصادی شهرک صنعتی عشق‌آباد کاهش کم‌وبیش معضل بیکاری در این روستاها بوده است. بسیاری از جوانان این روستاها با معضل بیکاری مواجه هستند و در جستجوی شغل مناسبی هستند. زمانی که این شهرک در سال‌های گذشته ایجاد شد، برخی جوانان جذب این کارخانه‌ها شدند. اما این تغییر اقتصادی تنها به این امر خاتمه نیافت. کسب‌وکارهای برخی مشاغل نیز پس از تأسیس شهرک رونق گرفتند.

با افزایش رفت‌وآمد شهرنشینان و کارکنان شهرک‌ها در سطح روستاها نسبت به گذشته نیازهایی در سطح این منطقه شکل گرفت، رفت‌وآمد کارگران به شهرک نیاز به جابه‌جایی داشت. بنابراین خطوط تاکسی ایجاد شد. بسیاری از جوانان روستاها با اندوخته و پس‌اندازی که داشتند و برخی با فروش زمین‌های کوچک وسیله نقلیه و تاکسی تهیه کردند و در این مسیر با جابه‌جایی مسافران و کارگران به امرار معاش پرداختند. سوپرمارکت‌ها، رستوران‌های روستاها پرفت‌آمد و پرمشتری گشتند. نهایت اینکه حجم مبادلات و معاملات در سطح منطقه افزایش یافت و این امر زمینه‌ای شد تا کسب‌وکار و اوضاع اقتصادی منطقه رونق یابد.

یکی از اعضای هیئت‌امنای شهرک می‌گوید که روستائیان این اطراف نسبت به شهرک سوگیری دوگانه دارند، گاهی به خاطر شلوغی‌های ایجاد شده و سرریز شدن جمعیت غیربومی به این منطقه چندان دل‌خوشی از وجود این شهرک ندارند و گاهی هم به خاطر فرصت‌های اشتغال و تأثیرات معیشتی که به زندگی آن‌ها گذاشته نسبت به آن اظهار رضایت می‌کنند. البته یکی از نکات قابل تأمل این شهرک وجود فرصت اندک اشتغال برای جوانان و اهالی روستاها است؛ یکی از مالکین کارخانه‌های شهرک این‌گونه بیان می‌کند که «زآنجا که بسیاری از این کارخانه‌ها اجاره‌ای هستند، با افزایش بها و همچنین عدم حمایت نهاد‌های رسمی از این صنایع نوپا و همچنین سنگ‌اندازی‌ها و ایجاد موانع برای آن‌ها همانند جریمه‌های بالا در کنار بحران‌های اقتصادی جامعه به یک‌باره درآمد و منافع تولیدکنندگان را کاهش داد. از آنجا که آن‌ها نیز به فکر حداکثر سود و منافع بودند برای بقا در این اقتصاد ناچار به کاهش هزینه‌ها گردیدند و به‌نوعی این بحران را به کارگران «قشر ضعیف‌تر» انتقال دادند. کم کردن تعداد کارگران، افزایش کار دیگر کارگران، عدم پرداخت بیمه و کاهش دستمزدها از راهکارهای این تولیدکنندگان برای جبران خسارت‌ها بود. بعد از این اتفاق بسیاری از جوانان روستا که روزی در این کارخانه‌ها مشغول بودند، بیکار شدند و برخی دیگر نیز حاضر به انجام کارهای سخت با دستمزد پایین و یا بدون بیمه نشدند.» مهاجرت کارگران پاکستانی و افغانی به این مکان و انجام کارهای سخت، با دریافتی پایین و حل مسئله بیمه اتباع افغان بیمه نبودند] بسیاری از هزینه‌های این واحدها را کاهش می‌داد.

چندان مورد استقبال اهالی و به‌خصوص جوانان روستایی نبود بخصوص که با استقرار شهرک از لحاظ تأمین آب نیز با مشکل مواجه شده است.

از لحاظ بصری نیز انتظار می‌رفت که با محیط کمابیش روستایی مواجه باشیم که پر از زمین‌های روستایی و بافت مسکونی روستایی با خانه‌های روستایی باشد. اما جالب توجه است که نگاهی به بسیاری از خانه‌ها کاملاً محیط شهری را برای رهگذران تداعی می‌کند. در سطح این روستاها ساخت‌وساز بسیار فراوان شده و تقریباً از هر ۳ خانه، دو خانه یا نوسازی شدند و یا در حال ساخت‌وساز هستند. اسکلت‌های فلزی و یا خانه‌های نیمه ساخته و در حال ساخت در هر گوشه از این منطقه دیده می‌شود. بسیاری از این ساخت‌وسازها نمای کاملاً شهری و مدرن و با مصالح بسیار گران‌قیمت هست که اگر دقایقی فراموش کنیم که در چه منطقه‌ای هستیم، به نظر می‌رسد در حال تماشای منزلی در خیابان لوکس پایتخت هستیم.

پالم اشاره کرد، این تولیدی‌ها به لحاظ نوع محصول تولیدی، بوی بسیار بدی را تولید می‌کنند. تا جایی که زندگی را در محیط‌های مجاور بسیار سخت می‌سازند، یک روستا که تمامی این تولیدی‌ها در مجاورت آنجا جمع گشته‌اند، تقریباً خالی از سکنه گردیده است. «نظرآباد» چراکه زندگی در چنین محیطی واقعاً طاقت‌فرسا است.

همچنین طبق مشاهدات، فاضلاب تهران در مسیر روستای نظرآباد کاملاً بدون لایروبی رها شده بود و به سمت زمین‌های کشاورزی سرازیر بود یا مسیر اصلی و جاده ورودی روستاها سراسر از نخاله‌های ساختمانی و... آکنده بود. تخریب مراتع و زمین‌های کشاورزی از دیگر مسائل مرتبط با این موضوع است. بعد از استقرار شهرک صنعتی و افزایش قیمت‌ها زمین‌ها، رواج زندگی به سبک شهری (راحت و بدون زحمت) و همچنین انگیزه ایجاد باغچه‌ها بسیاری از زمین‌ها تغییر کاربری دادند و به ملک‌های شخصی تبدیل شدند، کشاورزی کار پرزحمت و کم‌درآمد دیگر

جدول ۳. ابعاد تأثیرات محیطی و کالبدی استقرار شهرک صنعتی بر روستاهای پیرامون.

فرآوانی	کدگذاری محوری	کدگذاری اولیه
۲۳	آلودگی آب	چون بیشتر کارخانه‌ها سیستم تصفیه آب ندارند پسماندها را در جوی‌ها و رودخانه رها کردند که باعث شد این پسماندها به زمین‌های کشاورزی و آب‌های روستا سرازیر شوند. سیستم تصفیه آب خیلی گران هست پس ناچاراً این واحدها هم پسماندها را در رودهای اطراف رها کردند. چند وقت پیش کلی سنگ شویی رو به خاطر آلوده کردن نهرها جریمه و پلمپ کردند. حداقل‌ها برای ما آب شرب هست و ما هنوز نداریم.
۱۹	آلودگی هوا	بعضی تولیدات کارخانه‌ها گاهی بوی خیلی بدی دارند به‌طوری‌که حتی نمی‌شود تنفس کرد. روستای نظرآباد به خاطر کارخانه‌هایش که بوی خیلی بدی دارند تقریباً خالی از سکنه است. پیشتر در جاده‌های اطراف ترافیکی وجود نداشت ولی الان تو جاده‌های منتهی پر از ماشین و ترافیک و آلودگی است.
۱۹	تغییر کالبدی منطقه (ساخت‌وساز و نوسازی)	بعد از احداث شهرک جاده‌ها شلوغ شد آسفالت سازی هم شد ولی هنوز تا جاده‌سازی راه هست. جاده تعریف شد ولی جاده‌سازی نشد و پر کامیون هست. در گوشه گوشه منطقه ساخت‌وساز در حال انجام هست و یا در حال تعمیر خانه‌ها هستند. چون رفت‌وآمد به شهرک سخت بود کارخانه‌داران خانه‌هایی برای کارگران در منطقه اجاره کردن به خاطر همین موضوع سعی کردند به اصطلاح دستی به سرو روی خانه‌ها بکشند و نوسازی کنند. قیمت زمین که بالا رفت زمین‌داران کلی پولدار شدند پس خانه‌هایشان کوبیدند و از نو ساختند. در منطقه کلی خانه‌های شیک و مدرن در کنار خانه‌های روستایی با بافت روستایی وجود دارد.
۱۸	تغییر کیفیت معابر، سهولت دسترسی	سعی کردند جوی‌ها را زهکشی کنند ولی هنوز کار درست و کاملی انجام نشده است. جاده‌ها رو درست کردند ولی هنوز آسفالت سرد نشده است. از خود ما (تولیدکنندگان) کلی پول گرفتند که معابر رو آسفالت کنند ولی هنوز جای کار هست. به خاطر شلوغی‌های ایجادشده و افزایش ترافیک جاده‌سازی‌ها انجام شده ولی هنوز وضعیت خوب نشده است.
۲۲	تخریب مراتع و زمین‌های کشاورزی	زمین‌ها که گران شده خیلی از آن‌ها تغییر کاربری دادند، بعضی‌ها هم مجوز تبدیل به باغ گرفتند. گاهی حتی شبانه ساکنین اطراف زمین با کاربری زراعی چهاردیواری ساختند و بعد از اتمام کار جریمه‌اش را دادند. شهری‌ها که به این منطقه دسترسی پیدا کردند، برخی در این منطقه زمین خریدند و برای آخر هفته‌های خود باغچه ساختند بخشداری این منطقه به شدت با ساخت‌وسازهای غیرقانونی برخورد می‌کند.
۱۹	گسترش امکانات	دهیاری و بخشداری وسایل تفریحی و ورزشی برای مردم گذاشتند. چون کارخانه‌ها از برق ما مصرف می‌کنند مدام با افت فشار برق و قطعی برق مواجهیم. گاهی برای یک کار اداری کوچک یا حتی یک کار بانکی مجبوریم کیلومترها دور برویم. اوضاع از گذشته بهتر شده اما هنوز احتیاج به ورود امکانات و نهادهای ادارات به این منطقه هستیم. تقریباً مدارس را نوسازی کردند ولی نیاز ما بیشتر از این هست.

نیز سبب ضررهای مالی و آشفته‌گی اهالی گردیده است.

باتوجه به استخدام بالای اتباع در واحدهای تولیدی این منطقه به دلیل بیمه و دستمزد پایین هزینه واحدهای تولیدی را کاهش می‌دهند، تقریباً تمامی روستاها مملو از ساکنین اتباع است. بسیاری نیز با درآمدی که داشتند صاحب‌خانه و مغازه شدند. با افزایش جمعیت و ساکنین روستا بسیاری از کارگران تولیدی‌ها در همین منطقه ساکن شدند و مهاجرپذیری روستاها از یکسو و از سوی دیگر مهاجرت بسیاری از جوانان روستایی که دیگر حاضر به انجام کار بر روی زمین‌های پدری و انجام شغل کشاورزی و دامداری نبودند، به شهرها نوعی عدم تعادل به این روستاها بخشید

همچنین به دلیل افزایش رفت‌وآمد به روستا بعد از احداث شهرک، جاده‌های منتهی به این روستاها مملو از ماشین و ترافیک شدند اما درعین حال هیچ جاده‌سازی صورت نگرفته است. از طرفی دیگر علی‌رغم ورود ساکنین جدید، اتباع و... به منطقه هنوز سرانه‌های این منطقه افزایش نیافته است. درواقع با گذشت زمان از لحاظ امکانات این منطقه نسبت به گذشته شرایط بهتری یافته است اما این شرایط به گونه‌ای نیست که از آن بتوان به‌عنوان بهینه‌سازی امکانات و سرانه‌ها نام برد و فقط شرایط نسبت به گذشته بهتر شده درحالی‌که هنوز بسیاری از توقعات و انتظارات برآورده نشده است. مثلاً تأمین آب شرب حداقل‌ترین نیاز شهروندان، ساکنین و تمامی کسانی است که با این منطقه در ارتباطند، این در حالی است که برای تأمین این آب باید هزینه پرداخت کنند. افت فشار برق به خاطر استفاده واحدهای صنعتی

جدول ۴. ابعاد تأثیرات اجتماعی و فرهنگی استقرار شهرک صنعتی بر روستاهای پیرامون.

فراوانی	کدگذاری محوری	کدگذاری اولیه
۲۲	عدم تخصیص مناسب امکانات با سرانه جمعیت	بعد از ایجاد شهرک، جمعیت منطقه خیلی افزایش یافته ولی امکانات هنوز همانند قبل است. بالاین‌همه شلوغی و جمعیت که به منطقه سرازیر شده ولی هنوز امکانات کم است. ما هنوز در مسکن و بهداشت خیلی مشکل داریم. به درمانگاه مجهز و با امکانات هنوز نداریم. جمعیت خیلی بیشتر از امکانات است.
۱۹	افزایش مهاجرت و جمعیت منطقه	بعد از احداث شهرک چون کارخانه‌ها بیشتر افاغنه را استخدام کرده‌اند کلی مهاجر وارد این منطقه شد و جمعیت خیلی بیشتر شد. اکثر کارگران غیربومی بعد از استخدام در این روستا ماندگار شدند تا محل کار و زندگی‌شان نزدیک باشد. خیلی از شهری‌ها که به این منطقه آمدند تکه زمینی برای خود خریدند و اغلب آخر هفته با خانواده به منطقه می‌آیند.
۱۸	ورود عناصر شهری - ملرن به روستاها (تقابل الگوی شهری روستایی)	گاهی شهری‌های مربوط به شهرک با ماشین خارجی و گران می‌آیند و می‌روند. گاهی می‌بینی یک ماشین گران‌قیمت کنار یک تراکتور در حرکت است. جوانانی که کار کشاورزی را رها کردند و به شهر برای درآمد بیشتر رفتند، به اصطلاح کلاکشان بالا رفت و احساس شهری شدن دارند. نمی‌شود شهری‌ها که به شهرک می‌آیند را دید و تغییر نکرد. خیلی از جوان‌ها که شهری‌ها را دیدند دیگر در روستاها دوام نیاوردند و به دنبال زندگی شهری به شهر رفتند.
۱۹	افزایش مستأجر نشینی	بعد از احداث شهرک مستأجر نشینی زیاد شد. زمین‌ها که گران شد خیلی‌ها ترجیح دادند زمین‌ها رو اجاره داده و با اجاره‌ها امرامعاش کنند. خیلی‌ها زمین‌های بزرگی داشتند که انجام کار بر روی آن‌ها سخت بود پس قطعه‌قطعه کردند و اجاره دادند. کارگرها برای اینکه نزدیک محل کارشان باشند به این منطقه آمدند و خانه اجاره کردند. بر خی سکنه خانه‌هایشان را تعمیر و نوسازی کردند و به ساکنین جدیدالورود اجاره دادند.
۱۷	ارتقای آموزشی و آگاهی	خانواده‌ها با تحصیل و آموزش بچه‌هایشان بیشتر موافق شدند با آمدن تحصیل کرده‌ها و شهری‌ها به روستا مردم قدر سواد و تحصیل و دانستند خانواده‌ها که مهندس‌های کارخانه‌ها را دیدند به تحصیل بچه‌هایشان بیشتر اهمیت دادند به نوسازی و گسترش مدارس تقریباً توجه میشه جوانان به شهر که رفتند تحصیل کرده‌ها زیاد شدند.
۱۶	تقابل فرهنگی و کاهش اعتماد در روابط	اعتماد بین مردم زیاد نشده به خاطر مهاجرین و کمتر روابطی با هم دارند آدم‌های جدید زیادند به هرکسی نمیشه اعتماد کرد اکثر باغ‌ها نگهبان دارند دزدی زیاد شده اکثر مهاجرین که آمدند فرهنگ متفاوتی دارند بیشتر این مهاجرین در سطح محله یا محیط کاری می‌بینیم ولی رفت‌وآمد و ازدواجی تقریباً وجود ندارد

فرصتی فرمایشی و از بالا به پایین شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که اهداف صنعتی سازی روستایی بسیار زیاد است و به‌طور متنوعی تعریف شده است: ارتقای تمرکززدایی و رشد متوازن صنعتی، رفع نابرابری اقتصادی، واگذاری قدرت اجتماعی و سیاسی، ریشه‌کن کردن بیکاری و کم‌کاری روستایی با ایجاد فرصت‌های شغلی، ایجاد پایگاه کشت و صنعت برای توسعه یکپارچه مناطق روستایی و شهری، همچنین استفاده کامل‌تر از منابع کم استفاده از جمله مواد خام صنعتی، نیروی انسانی و برق و آغاز یک فرایند «شکل‌گیری مهارت» به‌طور عام در میان مردم روستا و به‌طور خاص در میان صنعتگران روستایی به‌گونه‌ای که فنون مولدتر و مدرن در مناطق روستایی رایج شود و تحرک پس‌اندازهای محلی و تشکیل سرمایه و القای روحیه ابتکار صنعتی در مناطق روستایی (Endowment, 1960) بنابراین ایجاد شهرک‌های صنعتی در مجاورت روستاها به‌عنوان یکی از ارکان صنعتی سازی و توسعه روستایی، امری اجتناب‌ناپذیر است.

اما یکی از راه‌های توسعه مطلوب روستاها، توسعه صناعی است که قابلیت انطباق با شرایط نواحی روستایی و به‌ویژه در زمینه جذب نیروی کار را داشته باشند. قدری معصوم و دیگران در «ارزیابی تأثیر شهرک صنعتی شریف شهرستان ابهر» به این موضوع اشاره نمودند. فیروزآبادی و جمشیدی در ارزیابی صنایع روستایی امامزاده ابراهیم هم از منتفع شدن برخی از اهالی منطقه به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم از این طرح نام می‌برند. فیروزآبادی و برجی نیز در بررسی مناطق روستایی مسگرآباد شاخص اشتغال را متأثر از این مسئله می‌داند. طبق یافته‌های پژوهش حاضر نیز، استقرار شهرک صنعتی عشق‌آباد مخصوصاً در بدو تأسیس، تا حدودی توانسته بود منجر به جذب نیروی کار از سطح روستاها گردد، اما با گذشت زمان و باتوجه‌به اینکه این صنایع کاملاً منطبق با شرایط محیطی نبودند «مثلاً صنایع تبدیلی متناسب با محصولات کشاورزی روستاها» شهرک صنعتی به‌طور کامل در ایجاد این امر موفق نبوده است.

با یک نگاه ساده به سطح منطقه دوگانگی و پارادوکس بین سنت و مدرنیته کاملاً نمایان می‌شود. ورود شهرنشینان و صاحبان صنایع که اکثراً از لحاظ مالی وضع مناسبی داشتند و ورود عناصر شهری به سطح منطقه هم در سطح پوشش و ظاهر جوانان نیز تأثیر گذاشت. جوانان روستا که تا قبل از آن با ظاهری ساده در سطح روستا می‌گشتند با تماشای شهرنشینان درگیر مد گشتند. خانه‌ای بسیار شیک و گران‌قیمت در کوچه‌ای با باغ و روستایی که حتی آسفالت هم ندارد و یا قرارگیری یک تراکتور در کنار یک ماشین بسیار لوکس و گران‌قیمت در کوچه‌ای از این منطقه. ورود ساکنین جدید و کارگران روزانه به این منطقه، مهاجرت افرادی با ملیت، هویت و فرهنگی جدید و متفاوت از ساکنین قدیمی منجر به کاهش سطح اعتماد بین ساکنین نموده و معنای خودی و دیگری را در این منطقه عمیق‌تر ساخته است.

اما علی‌رغم این موضوع، با ورود مهندسين و متخصصين که در واحدهای تولیدی مستقر در شهرک صنعتی و رفت‌وآمد آن‌ها در سطح روستا، روابط با ساکنین، خرید از سوپرمارکت و هر آنچه زمینه‌ساز ارتباط بین افراد و ساکنین شد کم‌کم طی این مدت تأثیرات فرهنگی بر روی مردم و ساکنین قابل‌فهم و درک است. روابط، تعاملات بین ساکنین، عادات، طرز رفتار و تفکر، طرز پوشش و ظاهر و سبک زندگی همگی تأثیر از شرایط جدید پذیرفته تا جایی که ساکنین پیش از گذشته به آموزش و تحصیل بچه‌های خود اهمیت می‌دهند، و آنان را در این امر تشویق می‌کنند. تعداد مدارس و مراکز آموزشی بیشتر شده است (یافته‌های جدول شماره ۴).

هرچند ایجاد شهرک‌های صنعتی با هدف توسعه روستایی و کاهش فاصله‌ها بین شهر و روستاها ایجاد می‌گردند، اما بررسی ابعاد انسانی این موضوع نشان می‌دهد چندان نتایج روشنی با ایجاد این شهرک ایجاد نگردیده است. عدم بیمه کارگران به دلیل کاهش هزینه‌های تولید، عدم ایجاد مهارت و توانمندسازی ساکنین برای کار در کارخانه‌ها، استخدام و به‌کارگیری متخصصین شهری، عدم توجه به خواسته‌ها و سلايق ساکنین سبب ایجاد جدول ۵. ابعاد تأثیرات انسانی استقرار شهرک صنعتی بر روستاهای پیرامون.

کدگذاری اولیه	کدگذاری محوری	فراوانی
اکثر واحدهای تولیدی به دلیل هزینه‌های بالا کارگرها را بیمه نمی‌کنند . چون افغانی‌ها حقوق کمتر می‌گیرند بیشتر تو این واحدها استخدام شدند . قابلیت و توانایی خاصی برای انجام کار در کارخانه‌ها لازم نیست. کارخانه‌ها بیشتر دنبال جذب کارگرند نه متخصص خاص.	عدم توانمندسازی	۱۸
متخصص‌های کارخانه‌ها بیشتر شهری‌اند. برای کار در تولیدی‌ها آموزشی خاصی به روستائیان ندادند. امتیاز خاص و یا شرایطی برای جذب افراد بومی وجود ندارد	عدم ایجاد فرصت‌های برابر	۱۶
مسئولان فقط به فکر منافع خود هستند. مسئولین خودشان تصمیم می‌گیرند که شهرک ایجاد کنند ولی به عواقبش فکر نمی‌کنند. مسئول‌ها فقط دنبال ایجاد این شهرک‌ها هستند ولی بعد از آن دیگر به نیازهای ما توجه نمی‌کنند. مشخص نیست که بر چه اساسی برای ایجاد شهرک صنعتی تصمیم می‌گیرند .	عدم نیازسنجی	۱۸

مسئله قابل توجه دیگر در این شهرک استخدام کارگران اتباع با دستمزد پایین و عدم توانمندسازی جوانان روستایی برای اشتغال در حوزه‌های تخصصی صنایع است. از نظر اوکاپور و رادهیکا (۲۰۱۹) افراد روستایی موظفانند برنامه‌های آموزش و توسعه را با هدف اصلی تقویت مهارت‌ها و توانایی‌های خود طی کنند. لویی‌س نیز کسب مهارت‌های لازم را در مدت کوتاهی امکان‌پذیر می‌داند (Qarabaghian, 2013: 237). اما باین وجود هیچ مهارت‌آموزی در زمینه اشتغال در صنایع موجود در این شهرک وجود نداشته و این صنایع برای انجام کارهای تخصصی از تحصیل‌کردگان شهری استفاده کردند و برای کارهای یدی و ساده نیز از کارگران اتباعی که به دلیل عدم وجود بیمه از حقوق و دستمزد پایین تری برخوردارند بودند. بنابراین مسئله مهم ایجاد ثبات شغلی و بیمه پس از استقرار صنعت نیز که در بسیاری از تحقیقات همچون حمزئی و همکاران (۲۰۱۳) بررسی شهرک صنعتی خیام نیشابور و همچنین مطالعه روستاهای شهر بومهن توسط نصیری (۲۰۰۷) تأیید شده بود، در این شهرک چندان مورد توجه نبود.

ایجاد صنایعی مبتنی بر منابع محلی، توجه به بازار محلی منطقه و همچنین ایجاد کارآفرینی با مشارکت مستقیم و غیرمستقیم مردم محلی از ارکان اساسی صنعتی سازی روستایی است، که این شهرک عملاً نتوانسته است این شرایط و ارکان را مهیا سازد. در رابطه با ایجاد برابری برخی تحقیقات، صنعتی سازی روستایی را وسیله‌ای برای کاهش فاصله فزاینده میان مناطق شهری و روستایی شناخته‌اند. میسرا نیز نقش سوم صنایع روستایی را کاهش نابرابری فضایی، در توسعه اجتماعی - اقتصادی می‌داند و آن را وسیله مهمی برای تحول در روستا و وسیله‌ای برای کاهش فاصله فزاینده میان مناطق شهری و روستایی برمی‌شمرد. فیروزآبادی و برجی و قدیری معصوم و دیگران در مطالعه خود بر این مسئله تأکید می‌ورزند. اما طبق یافته‌های این تحقیق آنچه اتفاق افتاده ورود مظاهر شهری به سطح روستاها و ایجاد دوگانگی بصری در سطح روستاها است. اما از لحاظ دستیابی به امکانات و ... و ایجاد شاخصه‌های شهری چنین اتفاقی در سطح روستاها اتفاق نیفتاده است. به دیگر عبارت، استقرار این شهرک به ظاهر این نابرابری را از بین برده اما آنچه در واقعیت اتفاق افتاده جدا شدن از سنت‌ها و فرهنگ و ایجاد شخصیت و فرهنگ دوگانه شهری و روستایی است.

البته در مطالعات پیشین صورت گرفته همواره به پیامدهای مثبت شهرک‌های صنعتی در سطح روستاها اشاره نشده و تأثیرات و تبعات منفی نیز بر این شهرک‌ها بر شمرده‌اند. بوذرجمهری، شایان و بهرامی در بررسی شهرک‌های صنعتی چناران در خصوص آثار زیست‌محیطی شهرک، به وجود آلودگی‌های هوا، آب، مواد جامد و زباله و همچنین آلودگی‌های صوتی در منطقه اشاره می‌کند. فیروزآبادی و جمشیدی نیز به آثار منفی چون

تشدید نگرش منفی مردم منطقه نسبت به ورود و تأسیس صنایع جدید دیگر، تغییر بافت بومی و یکدست مردم منطقه به جهت ساکن شدن برخی از کارکنان غیربومی صنعت، ایجاد معضلات جدید فرهنگی - اجتماعی در منطقه به دلیل حضور افراد جدید، ضربه به کشاورزی و دامداری منطقه و کشور، ایجاد معضلات زیست‌محیطی، بی‌رغبت کردن جوانان روستا به انجام فعالیت‌های سنتی اشاره می‌کنند که در مطالعه حاضر نیز این یافته‌ها مورد تأیید قرار می‌گیرند. آلودگی آب‌و‌خاک و هوا، آلودگی‌های بصری، به‌هم‌ریختگی یکدستی جمعیت، ورود فزاینده اتباع بیگانه و مهاجرت افراد بومی بالخصوص جوانان از سطح روستاها همگی از تأثیرات منفی این موضوع است.

از سویی دیگر، علی‌رغم داده‌های پیشین نه تنها مدرنیزاسیون کشاورزی و افزایش سرمایه‌گذاری که از تأثیرات ناشی از استقرار صنایع در روستاها نامبرده شده، در این منطقه ایجاد نگردیده، بلکه با کاهش پتانسیل عینی و ذهنی کشاورزی این منطقه که زمانی قطب کشاورزی تهران شناخته می‌شد، کشاورزی منطقه با مشکل مواجه شده است. کاهش توان اقتصادی که با افزایش قیمت زمین‌ها و افزایش مشاغل جنبی در این منطقه تا حدودی تعدیل گردیده است. باین وجود از نکات مثبت ایجاد شهرک نیز می‌توان به افزایش آگاهی‌ها، دانسته‌ها و بهبود فرهنگی روستائیان اشاره نمود که در تحقیقات پیشین نیز مورد تأیید بوده است.

با این تفاسیر لزوم بازنگری و برنامه‌ریزی مجدد برای این شهرک در جهت تعدیل مشکلات و افزایش اثربخشی آن توسط متخصصین و افراد آگاه به مسئله کاملاً مشهود است. شیائوپینگ شن^۵ (۲۰۲۳) در مطالعه شهرک‌های جدید صنعتی چین، برنامه‌ریزی منطقی در مورد ساخت انواع تأسیسات خدمات عمومی همچون بیمارستان، مدارس، مراکز فرهنگی و خدمات دولتی در شهرک جدید صنعتی را توصیه می‌کند و در این زمینه معتقد است، دولت می‌تواند ضمن اعطای زمین با بنگاه‌ها و مراکز تولیدی ارتباط و هماهنگی داشته باشد و با ارائه سیاست‌های ترجیحی مربوط، آن‌ها را به ساخت برخی از تأسیسات خدمات عمومی تشویق کند. در مراحل میانی و بعدی ساخت شهرهای صنعتی جدید، زمانی که زمین محدود است اما منابع مالی فراوان است، دولت باید در ساخت کارگاه‌ها، آپارتمان‌های کارگری و تأسیسات خدمات عمومی سرمایه‌گذاری کند تا بنگاه‌ها و صنایع گران‌قیمت را برای نقل مکان به منطقه جذب کند (Shen, 1999). اما از آنجاکه استقرار شهرک مورد مطالعه، کاملاً سلیقه‌ای، فرمایشی و از بالا به پایین و بدون انجام هرگونه حمایت و نیازسنجی بوده است، هیچ‌یک از این موارد در این شهرک مصداق و عینیت نیافته است، و اگر توسعه‌ای در این منطقه صورت پذیرفته باشد باید از آن به‌عنوان توسعه ناموزون و ناقص یاد نمود.

5. XiaopingShen

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه دکتری نویسنده اول، رشته جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران است.

References

- Azkiya, M., & Imani, A. (2014). Sustainable rural development, Tehran: ettelaat publication. (in Persian)
- Ameli, S. R. (2011). Ray city Studies, Tehran: Cultural and Social Studies Research Institute. (in Persian)
- Blakey, N. (2005). Designing social researches, translated by Hassan Chavoshian, Tehran: Ney Publishing. (in Persian)
- Borji, H. (2011). Study the role and place of industrialization (with emphasis on small industries) in the economic and social development of rural areas (case example: Mesgarabad), master's thesis, University of Tehran. (in Persian)
- Bouzarjamhari, Kh., Shayan, H., Bahrami, K. (2014). Investigating the social and environmental effects of industrial towns on rural areas, a case study: Chenaran Industrial Town, Marasht Azad University Regional Planning, vol. 20 . (in Persian)
- Boyatzis, R. E. (1998). Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development. Sage Publications, Inc.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology Qualitative Research in Psychology, 3 (2). 77-101.
- Eckert, F., Juneau, J., Peters, M. (2023). Sprouting Cities: How Rural America Industrialized, AEA Papers and Proceedings, vol 113, 87-9.
- Endowment, F. (1960). Rural Industrialization -Its Pattern and Problems, economic and political weekly, Vol. 12, Issue No. 35,1317-1320.
- Firouzabadi, S. A., & Jamshidi, Z. (2016). Analysis of the socio-economic effects of the Petrochemical industry of Quaid Baser on rural areas (case study: Imam Zadeh Ebrahim and Saeed Abad villages of Golpayegan township, Journal of Rural Research, vol. 2,164-281.(in Persian)
- Ghadiri Masoum, M., Rezvani, M. R., & Hajiloo, M. (2014). Evaluation of industrial towns on the quality of life in surrounding rural areas (Sharif Industrial Town, Abhar City), Human Geography Researches, Volume 2,297-313.(in Persian)
- Haji Babaei Alvijah, A., Kalantari, K., & Barati, A. A. (2022). Study of the economic, social and environmental effects of Alvijah industrial town on the surrounding villages, Journal of Rural Research, vol. 2,107-121.(in Persian)
- Hamzeh, M., Shayan, H., Buzrajmehri, KH. (2013). Evaluation of the social effects of industrial towns on rural areas, a study of Khayam Neishabour industrial town, Space Economy and Rural Development Quarterly, Vol. 3.(in Persian)
- Jamshidi, A., Taghdisi, A., Gholami, A., Jamshidi, M. (2011). Evaluation of the effects of industrial towns on the development of surrounding villages, a case study: Shabab Industrial Town (Shirvan and Cheravdel cities), journal of Regional Planning, Vol. 4,15-27.(in Persian)
- Misra, R. Pi. (1989). Discussions about rural development: the role of industry in rural development (b),journal of Jihad, No. 116,14-16. (in Persian)
- Mir Lotfi, M. R., & Mollah Nowrozi, M. (2013). Analysis of the effects of Khayam Neishabour industrial town on the objective quality of life of villagers (case study: villages of Zabarkhan district), Geographical Space, No. 46, 267-243. (in Persian)
- Nasiri Hindkhale, I. (2007). Rural industries, an influencing factor on the process of economic and social development: the experimental example of the villages of Bomehan city, "Village and Development Journal, vol. 2, 35-58. (in Persian)
- Qarabaghian, M. (2013). Economy of growth and development, Tehran, Ney Publishing.(in Persian)
- Radhika Kapur. (2019)."Rural Industrialization "TY - JOUR, PY .03/29 SP.
- Shen, X. (1999). "Spatial inequality of rural industrial development in China, 1989-1994",Journal of Rural Studies , Vol 15, No 2, pp 179-199
- Tambunan, T. (1995). Forces behind the growth of rural industries in developing countries. A survey of literature and a case study from Indonesia, Journal of Rural Studies ,Available online 10 November 1999, [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(95\)00008-B](https://doi.org/10.1016/0743-0167(95)00008-B)Get rights and content.
- Zokaei, M. S. (2002). Theory and Method in Qualitative Research, Quarterly journal Social Science , No. 17,41-70.(in Persian)